

รายงานที่ ๒๒๗/๒๕๖๐ เรื่อง การปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม กรณีกล่าวอ้างว่ากรรมการขนส่งทางบกตัดสิทธิบุคคลที่มีอาการตาบอดสีในการมีใบอนุญาตขับรถ

ผู้ร้อง นาย ศ.

ผู้ถูกร้อง กรรมการขนส่งทางบก

สำหรับบุคคลที่มีเฉพาะอาการตาบอดสีที่มีความสามารถในการขับขี่ ย่อมมองเห็นและเข้าใจสัญญาณไฟจราจรที่เป็นมาตรฐานตามรูปแบบ ลำดับการเรียงของไฟจราจรและสัญลักษณ์ที่ปรากฏในโคมสัญญาณไฟจราจร เมื่อผู้ถูกร้องใช้วิธีทดสอบให้ผู้ทดสอบอ่านสีจากสัญญาณไฟจราจรที่สลับตำแหน่งและไม่เป็นไปตามมาตรฐานสัญญาณไฟจราจรจริงตามที่กฎหมายกำหนด จึงถือเป็นการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อบุคคลที่มีอาการตาบอดสี คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงกำหนดแนวทางการแก้ไขการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมถึงผู้ถูกร้อง ตามนัยมาตรา ๒๘ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ ไปยังกรรมการขนส่งทางบก เพื่อดำเนินการ

ผู้ร้องได้ร้องเรียนเป็นหนังสือต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามคำร้องที่ ๖๗๔/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๙ เพื่อขอให้เร่งดำเนินการยับยั้งการกระทำที่ละเมิดสิทธิในทันทีทันใด และแก้ไขบรรเทาความเดือดร้อนทุกข์ยากให้แก่บุคคลที่มีอาการตาบอดสีในการมีใบอนุญาตขับรถ ได้แก่ ยกเลิกการทดสอบการมองเห็นสี หรือปรับเปลี่ยนไปใช้ไฟจราจรจริงที่ไม่มีการสลับตำแหน่งสีไฟจราจร ยกเลิกการทดสอบสายตาทางกว้าง หรือปรับเปลี่ยนเป็นการใช้แสงไฟสีขาวตามหลักทางการแพทย์ ห้ามมิให้ตัดสิทธิการขอมีใบอนุญาตขับรถในทันทีที่ไม่ผ่านการทดสอบสภาพร่างกาย แต่จะต้องมีการพิสูจน์ในเชิงลึกหรือทดสอบโดยการให้ขับขี่บนถนนจริง ให้นำวิธีการออกใบอนุญาตขับรถแบบมีเงื่อนไขตามที่ได้มีการศึกษาวิจัยไว้เรียบร้อยแล้วมาปรับใช้โดยเร็ว เพื่อให้กระทบกระเทือนต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนให้น้อยที่สุด และยังสามารถควบคุมให้เกิดความปลอดภัยไปพร้อมกันด้วย

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพิจารณาแล้วเห็นว่า การที่ผู้ถูกร้องกำหนดวิธีการให้ผู้ขอใบอนุญาตขับรถทดสอบการมองเห็นสี โดยวิธีการเปิดสลับสีดวงโคมไฟของผู้ถูกร้องที่ไม่เป็นไปตามสัญญาณไฟจราจรที่มีใช้อยู่จริงบนท้องถนน อาจถือเป็นการสร้างเงื่อนไขในการทดสอบสำหรับบุคคลที่มีอาการตาบอดสี โดยเกินกว่าความจำเป็นในการประเมินศักยภาพร่างกายของผู้ทดสอบ กับการมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามสัญญาณไฟจราจร เพื่อสร้างความปลอดภัยให้กับประชาชนที่ใช้ถนนหนทางร่วมกัน แม้ว่าการทดสอบดังกล่าวจะใช้และถือปฏิบัติอย่างเสมอภาคสำหรับบุคคลเช่นเดียวกันทุกคน แต่ความเท่าเทียมกันดังกล่าวเป็นผลทำให้บุคคลที่มีสถานะอื่นที่แตกต่างออกไป ซึ่งในที่นี้ คือ บุคคลที่มีอาการตาบอดสีที่มีข้อจำกัดในการมองเห็นสีย่อมไม่อาจใช้สิทธิบางประการได้เหมือนบุคคลที่เห็นสีปกติ เมื่อพิจารณาประกอบหลักสิทธิมนุษยชนที่ให้รับรองและคุ้มครองในหลักความเสมอภาค หลักการไม่เลือกปฏิบัติ และการได้รับมาตรการเชิงบวกเพื่อให้การเข้าถึงสิทธิตาม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคีแล้ว การใช้วิธีการทดสอบดังกล่าวของผู้ถูกร้อง ใช้วิธีทดสอบกับทุกคนเหมือนกันและไม่มีกำหนดข้อจำกัดให้เกิดความแตกต่างกันระหว่างบุคคลที่มีอาการตาบอดสีกับบุคคลปกติ จึงยังไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน แต่สำหรับบุคคลที่มีเฉพาะอาการตาบอดสีที่มีความสามารถในการขับขี่มองเห็นและเข้าใจสัญญาณไฟจราจรที่เป็นมาตรฐานตามรูปแบบ ลำดับการเรียงของไฟจราจร และสัญลักษณ์ที่ปรากฏในคอมพิวเตอร์สัญญาณไฟจราจร เมื่อผู้ถูกร้องใช้วิธีทดสอบให้ผู้ทดสอบอ่านสีจากสัญญาณไฟจราจรที่สลับตำแหน่งและไม่เป็นไปตามมาตรฐานสัญญาณไฟจราจรจริงตามที่กฎหมายกำหนด จึงถือเป็นการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อบุคคลที่มีอาการตาบอดสี และเห็นควรกำหนดแนวทางการแก้ไขการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมถึงผู้ถูกร้อง ตามนัยมาตรา ๒๘ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ไปยังกระทรวงคมนาคม โดยกรมการขนส่งทางบก และสืบเนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้มีข้อเสนอแนะจากผลการศึกษาวิจัยปัญหาการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมของบุคคลที่มีอาการตาบอดสีถึงผู้ถูกร้องที่ยังไม่เกิดผลในทางปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมในการปกป้องและคุ้มครองสิทธิของบุคคลที่มีอาการตาบอดสี จึงเห็นควรพิจารณาอาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๕ (๕) แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ประสานงานเพื่อการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

(๑) กำหนดแนวทางการแก้ไขการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมกรณีตามคำร้องเรียน ตามมาตรา ๒๘ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้กระทรวงคมนาคม โดยกรมการขนส่งทางบก พิจารณาทบทวนปรับแก้ไข หรือเปลี่ยนวิธีการทดสอบสมรรถภาพของร่างกายของผู้ขอรับใบอนุญาตขับรถ ผู้ขอต่ออายุใบอนุญาตขับรถ และผู้ขอรับบัตรประจำตัวคนขับรถตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ ทดสอบการมองเห็นสีที่จำเป็นในการขับรถที่จำเป็นต้องใช้ให้สอดคล้องกับสัญญาณไฟจราจรมาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนดตามลำดับการเรียงของสัญญาณไฟและสัญลักษณ์ที่ปรากฏซึ่งใช้อยู่จริงบนท้องถนน โดยที่ไม่สร้างภาระหรือกำหนดขั้นตอนเกินความจำเป็นและไม่ได้สัดส่วนระหว่างสิทธิและเสรีภาพของบุคคลกับประโยชน์ของสาธารณะสำหรับบุคคลที่มีอาการตาบอดสี

(๒) ในอนาคตเมื่อกลไกต่าง ๆ มีความพร้อมให้มีการส่งเสริมความร่วมมือและประสานงานระหว่างหน่วยงาน เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ตามมาตรา ๑๕ (๕) แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยให้กรมการขนส่งทางบกและแพทยสภา โดยราชวิทยาลัยจักษุแพทย์แห่งประเทศไทยกับราชวิทยาลัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันพิจารณากำหนดหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมในการทดสอบสมรรถภาพการมองเห็นและความเร็วของการตอบสนองต่อประสาทการรับรู้อื่น ๆ ทั้งปวง โดยเฉพาะผู้ที่ได้รับใบอนุญาตขับรถตลอดชีพ เพราะเมื่อช่วงเวลาผ่านไปอาจเกิดการเสื่อมหรือหย่อนสมรรถภาพด้านการรับรู้ประสาทสัมผัสที่จำเป็นในการขับขี่ให้เกิดความปลอดภัย เช่น สายตาวาย เอียง ความคมชัดของภาพ และความไวในการตอบสนองจากสมองส่วนกลางในการสั่งงาน เช่น การหยุดรถในภาวะกะทันหัน การได้ยิน ฯลฯ ได้สัดส่วนเท่าที่จำเป็นอันเป็นการปกป้องและคุ้มครองความปลอดภัยบนท้องถนนทั้งต่อตนเองและผู้อื่นที่เกี่ยวข้อง